

PRITARTA

Vilniaus rajono savivaldybės mero

2025 m. liepos 2 d.

potvarkiu Nr. M22-2772(3.1 E)

PATVIRTINTA

Vilniaus r. Lavoriškių Stepono Batoro gimnazijos

direktoriaus 2025 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. V1-104A

VILNIAUS R. LAVORIŠKIŲ STEPONO BATORO GIMNAZIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus r. Lavoriškių Stepono Batoro gimnazija (toliau – Gimnazija) vadovaujasi nuostata, kad kiekvienas vaikas yra unikalus ir vertingas. Jo ugdymas grindžiamas pagarba individualiam vystymosi tempui, prigimtinėms galioms, saviraiškai bei patirtims. Vaikai ugdomi natūraliai – tyrinėdami, žaisdami, veikdami, bendraudami. Pedagogai kuria sąlygas, kurios leidžia vaikui jaustis saugiai, būti išgirstam, pastebėtam ir palaikomam, o ugdymas vyksta tokioje aplinkoje, kurioje vaiko smalsumas, kūrybiškumas ir iniciatyvos yra vertinami ir puoselėjami.

Mūsų gimnazijos išskirtinumas – nuoseklus, žaisme grįstas ugdymas. Vaikai mokosi ir auga gimtojoje kalbinėje aplinkoje, tai suteikia jiems pasitikėjimo, leidžia laisvai reikšti mintis bei jausmus, o kartu išlaikyti ir puoselėti tautinį tapatumą. Geras mikroklimatas padeda stiprinti šeimos ryšį su įstaiga ir užtikrina glaudesnę bendradarbiavimą tarp vaikų, pedagogų bei tėvų. Gimnazija įsikūrusi Lavoriškių seniūnijoje, Lavoriškių ir Mostiškių kaimuose, yra atvira visuomenei.

Mūsų ugdymas remiasi įsitikinimu, kad žaidimas – tai vaikystės esmė, o per jį skleidžiasi visos vaiko galios. Todėl ugdymas organizuojamas taip, kad žaismingumas būtų natūrali kasdienybės dalis: kuriamos vaizduotę skatinančios aplinkos, veiklos – atviros kūrybai ir tyrinėjimui, santykiai – grindžiami pagarba, pasitikėjimu ir bendryste. Mokytojai stebi vaikų poreikius ir iniciatyvas, pasitelkia personažus, pasakas, temines savaites, simbolinius žaidimus, kad ugdymas būtų įtraukus ir vaikui prasmingas.

Ugdymo procese vyrauja lankstumas, reagavimas į vaikų idėjas, kasdienio gyvenimo ritmą, sezoniškumą ir aktualias temas. Vaikams būtina turėti galimybę mokytis per visus pojūčius, aktyviai įsitraukiant. Todėl ugdymo procese nuosekliai integruojamos įvairios sensorinės, fizinės aktyvumų, emocinės atsivėrimo ir tyrinėjimus skatinančios veiklos: judesio žaidimai, edukacija lauke, patirtinis mokymasis gamtoje, meninė ir muzikinė raiška.

Žaidimas – viena iš mūsų ugdymo stiprybių. Tai ne tik natūralus vaiko būdas veikti, bet ir pagrindinis ugdymo(si) metodas, leidžiantis vaikui visapusiškai augti. Žaisdami vaikai nejučia mokosi – lavėja jų kalbiniai, pažintiniai, socialiniai ir emociniai gebėjimai, pasiekia svarbiausius ugdymosi rezultatus visose pasiekimų srityse:

- **Komunikavimo srityje** vaikai žaisdami lavina kalbinę raišką, išmoksta klausytis, pasisakyti, išreikšti jausmus ir mintis, turtina žodyną.
- **Pažinimo srityje** žaidimas padeda vaikui tyrinėti pasaulį, kelti klausimus, ieškoti atsakymų, eksperimentuoti, lavinti mąstymą ir gebėjimą spręsti problemas.
- **Socialinėje, emocinėje srityje** vaikai žaisdami mokosi bendradarbiauti, tartis, laikytis taisyklių, reikšti emocijas tinkamai, kurti santykius su bendraamžiais ir suaugusiaisiais.
- **Meninėje raiškoje** žaidimas įkvepia kurti, improvizuoti, eksperimentuoti su skirtingomis medžiagomis, garsais, judesiu ar vaizdais.
- **Sveikatos, fizinio aktyvumo srityje** aktyvūs žaidimai padeda ugdyti judesių koordinaciją, stiprinti kūną, lavinti orientaciją erdvėje, skatinti savarankiškumą ir saugaus elgesio įgūdžius.

Mūsų tikslas – ne tiesiog žaisti, bet kurti sąmoningą, prasmingą ugdymosi per žaidimą procesą, kuris apjungia vaiko pasaulio pažinimą, kūrybą ir santykių su kitais kūrimą. Veiklose deriname žaislingumą ir struktūrą – vaikai kviečiami ieškoti atsakymų per bandymus, eksperimentus, savarankišką ar komandose vykdomą veiklą.

Vaikams sudaromos sąlygos rinktis, eksperimentuoti, žaisti laisvai ir kryptingai, o ugdymas grindžiamas pagarba jų vidiniam motyvui pažinti pasaulį savo būdu.

Mokytojai vadovaujasi šiuolaikinėmis vaikų ugdymo teorijomis, kurios akcentuoja vaiko aktyvų vaidmenį mokymosi procese. Čia ugdomi vaikai nuo pusantrų iki šešerių metų, atsižvelgiant į jų kultūrinį ir kalbinį kontekstą. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai ugdomi kartu su bendraamžiais bendrosiose grupėse, jiems teikiama reikiama specialistų pagalba, pritaikomos arba kuriamos individualios ugdymo programos, sistemingai reflektuojama vaikų pažanga.

Nuo ankstyvojo amžiaus gimnazijoje ugdomas vaikų inžinerinis mąstymas. Organizuojamos įvairios STREAM veiklos, kūrybiniai projektai, kuriuose vaikai konstruoja, planuoja, kuria naudodami LEGO, gamtines medžiagas. Tyrinėdami mechanizmus ir aplinkos reiškinius, jie lavina kalbą, loginį mąstymą, problemų sprendimo gebėjimus. Veiklos vyksta ne tik vidaus ir lauko aplinkose, bet ir edukacinėse išvykose už įstaigos ribų.

Gimnazija išsiskiria originaliomis, vaikui artimomis ugdymo formomis – personažais grįstu ugdymu, kūrybinėmis laboratorijomis, įtraukiomis ir estetiškomis edukacinėmis erdvėmis. Grupėse taikoma struktūruota dienotvarkė, kurioje numatytas pietų miegas, padedantis vaikams atsipalaiduoti, atgauti jėgas ir išlaikyti emocinę pusiausvyrą.

Tėvai yra aktyvūs ugdymo proceso dalyviai – jie bendradarbiauja su mokytojais, dalyvauja veiklose, džiaugiasi jaukia, estetiška aplinka, vaikų pasiekimais. Jie vertina inovatyvius ugdymo metodus, vaiko patirties svarbą ir mokyklos bendruomeniškumą.

Vaiko ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaiko ugdymas gimnazijoje grindžiamas vertybėmis, kurios atitinka universalaus dizaino ugdymuisi nuostatas ir atspindi pagarba grįstą požiūrį į vaikystę. Kiekviena diena čia prasideda tikėjimu vaiku – jo orumu, unikalumu, augimo galia ir teise būti priimtam tokiu, koks jis yra.

- **Vaiko orumas.** Kiekvienas vaikas vertinamas kaip unikali, autentiška asmenybė. Puoselėjama pagarba vaiko pasirinkimams, jausmams, mąstymui ir išraiškai.
- **Vaiko gerovė.** Kuriama aplinka, kurioje vaikas jaučiasi saugus, mylimas ir reikalingas. Rūpinamasi jo fizine, emocine ir socialine sveikata, kuriant darnų ryšį su aplinka.
- **Lygiavertis dalyvavimas.** Visi vaikai turi lygias galimybes įsitraukti į ugdymo procesą, pasirinkti veiklas, būti išgirsti ir išreikšti savo mintis bei jausmus.
- **Saviraiškos laisvė.** Skatinamas vaikų kūrybiškumas, laisvė mąstyti, kurti, reikštis įvairiomis formomis – žodžiu, vaizdu, judesiu, veikla.
- **Teisingumas ir lygiateisiškumas.** Kiekvienam vaikui suteikiamos galimybės augti pagal jo individualius gebėjimus, užkertant kelią bet kokiai diskriminacijai ar atskirčiai.
- **Pagarba ir atvirumas įvairovei.** Įvairovė – mūsų stiprybė. Kuriama aplinka, kurioje visi vaikai jaučiasi priimti, skatinamas empatijos, tolerancijos, pagarbos kitiems ugdymas.
- **Bendruomeniškumas ir pilietiškumas.** Vaikai jaučia bendruomenės dvasią, ugdomas atsakingumas, pasitikėjimas ir rūpestis vieni kitais.
- **Kultūrinis tapatumas.** Vaikai ugdomi pagarboje savo kalbai, kultūrai, šeimos tradicijoms, kartu mokantis pažinti ir vertinti kitų kultūrų savitumą.

Šios vertybės yra neatsiejama kasdienės veiklos, santykių ir ugdymo turinio dalis – jos padeda kurti ugdymosi procesą, kuriame kiekvienas vaikas jaučiasi svarbus, matomas ir augantis.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo programa siekia užtikrinti vaikui palankų, įtraukiantį ir prasmingą ugdymosi procesą, kuris paremtas vaikystės raidos ypatumais ir šiuolaikiniais edukacijos principais. Pagrindinis tikslas – padėti vaikui augti, patirti, tyrinėti, kurti, įgyti sėkmingam mokymuisi mokykloje reikalingų kompetencijų.

Ugdymas grindžiamas šiais principais:

- **Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Kiekviena sąveika su vaiku – tiek planuota, tiek spontaniška – turi ugdymo vertę. Vaiko kasdienės veiklos ir rutina tampa visaverte ugdymosi aplinka. Svarbiausia – emocinis ryšys su suaugusiuoju, kuris užtikrina vaiko saugumą, pasitikėjimą ir atvirumą pasauliui.
- **Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.** Atsižvelgiama į kiekvieno vaiko amžių, patirtį, poreikius ir unikalų vystymosi tempą. Vaikas ugdomas taip, kad visapusiškai augtų – fiziškai, emociškai, socialiai, pažintinėje, kalbinėje, kūrybinėje srityje.
- **Žaismės principas.** Žaidimas – pagrindinis ir prasmingiausias vaiko mokymosi būdas. Per žaidimą vaikai tyrinėja, kuria, eksperimentuoja, reiškiasi, sprendžia problemas ir kuria santykius su kitais. Žaidimas yra sąmoningai planuojamas, stebimas ir palaikomas kaip esminė ugdymo forma.
- **Sociokultūrinio kryptingumo principas.** Vaikų ugdymas grindžiamas pagarba žmogiškosioms, tautinėms ir pilietinėms vertybėms. Vaikai mokosi būti bendruomenės dalimi, pažinti savo kultūrą ir būti atviriems kalbų, tradicijų, šeimų įvairovei.
- **Integralumo principas.** Ugdymo turinys nuosekliai siejamas su visomis raidos sritimis. Vaiko veikla yra visuminė – mokymasis vyksta natūraliai per kasdienę patirtį, žaidimą, tyrinėjimą ir santykius.
- **Įtraukties principas.** Visi vaikai yra priimami tokie, kokie yra. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui dalyvauti ugdymo procese, patirti sėkmę, būti pastebėtam ir palaikomam, nepaisant jo galimybių, kalbos ar kitų ypatumų.
- **Kontekstualumo principas.** Ugdymas vyksta vaikui artimoje, pažįstamoje, estetiškoje aplinkoje – grupėje, darželio lauko erdvėje, bendruomenėje, gamtoje. Aplinka ir veiklos siejamos su vaiko kasdieniu gyvenimu, metų laikais, šventėmis, aktualijomis.

- **Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Ugdymas kuriamas drauge su vaiku. Mokytojas įsiklauso į vaiko nuomonę, stebi jo poreikius, leidžia rinktis, kartu priima sprendimus. Vaiko balsas svarbus ir gerbiamas.
- **Lėtojo ugdymo(si) principas.** Vaikui suteikiama pakankamai laiko įsigilinti į veiklą, tyrinėti, išgyventi, kurti. Skubėjimas nedera su vaikystės ritmu – vertinamos kokybiškos patirtys, o ne jų gausa.
- **Reflektyvaus ugdymo(si) principas.** Vaiko patirtys apmąstomos kartu su juo – žodžiais, emocijomis, vaizdu, judesiu. Mokytojas padeda vaikui suprasti, ką jis patyrė, ko išmoko, kaip jautėsi.
- **Šeimos ir mokyklos partnerystės principas.** Tėvai – aktyvūs ugdymo proceso dalyviai. Mokykla ir šeima bendradarbiauja, palaiko dialogą, dalijasi atsakomybe už vaiko ugdymą. Kuriam bendruomenė, kurioje auga ir mokosi visi.

Šie principai padeda kurti vaiko augimui palankią aplinką, kurioje jis gali laisvai tyrinėti, kurti, klysti, mokytis ir augti – tokiu tempu ir tokiu būdu, kuris jam artimiausias.

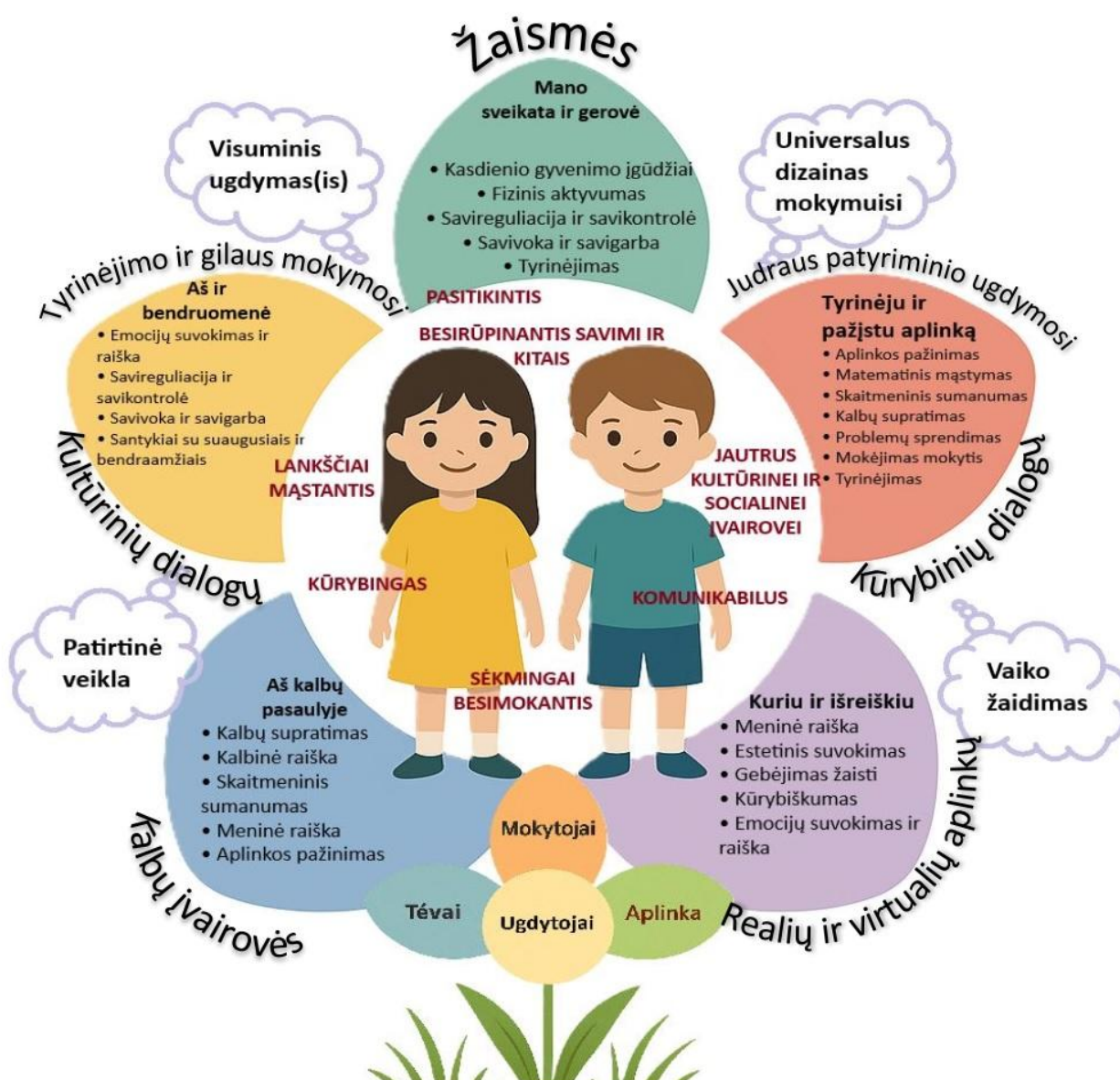
III SKYRIUS TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

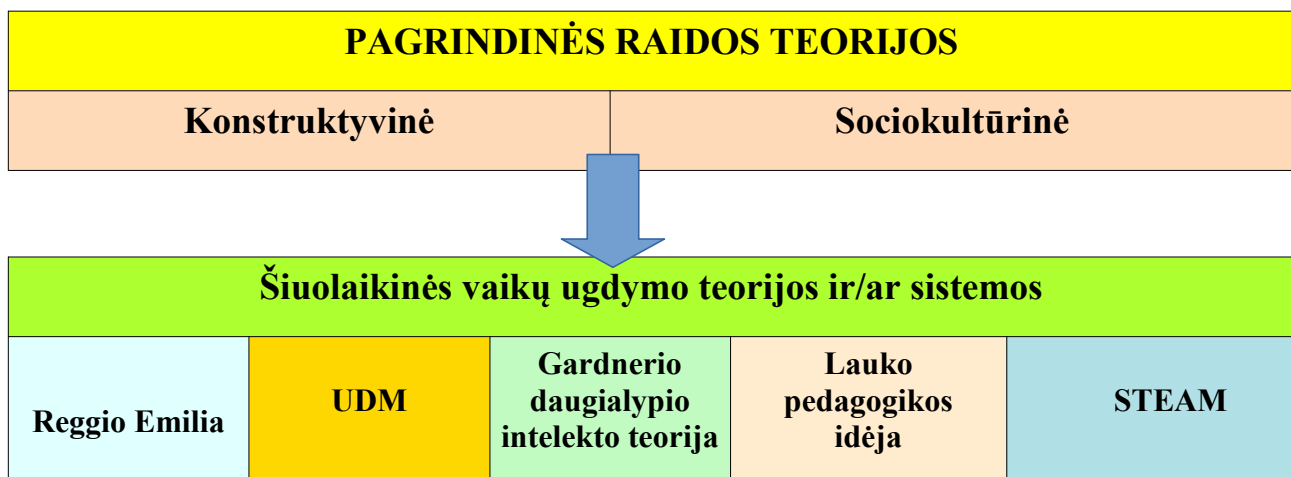
1. Sukurti įtraukią ugdymosi aplinką, sudarančią sąlygas visiems vaikams aktyviai dalyvauti bendrose veiklose, eliminuojant galimus ugdymosi barjerus.
2. Organizuoti ugdymo procesą, derinant kryptingą mokytojo vadovaujamą ir spontanišką vaikų veiklą, taikant patirtinius mokymo(si) metodus: projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, žaidimą, pažintines išvykas, diskusijas.
3. Atsižvelgti į kiekvieno vaiko individualius ugdymosi poreikius, kylančius iš jo amžiaus, raidos tarpsnio, gebėjimų ir sociokultūrinės aplinkos.
4. Sukurti ugdymui pritaikytą ir mokymąsi skatinančią aplinką, kuri būtų saugi, estetiška, įvairiomis priemonėmis bei technologijomis skatinanti vaikų kūrybą ir saviraišką.

5. Skatinti vaikų kūrybiškumą ir iniciatyvumą, pasitelkiant meninę raišką, pasakojimą, žaidimus, savarankišką veiklą ir jų pačių kylančias idėjas.
6. Puoselėti vaikų emocinę, fizinę ir psichinę sveikatą, kuriant sveikatai palankią aplinką, ugdam savireguliaciją, savikontrolę, aktyvumą ir savarankiškumą.
7. Stiprinti pozityvų vaikų bendravimą, ugdyti gebėjimą spręsti konfliktus, kurti pagarbius santykius su bendraamžiais ir suaugusiais.
8. Kurti partnerystę grįstą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), įtraukiant juos į ugdymo procesą, informuojant apie vaikų pažangą ir aptariant ugdymosi rezultatus.
9. Fiksuoti ir analizuoti vaikų pasiekimus, sistemingai vertinti pažangą, atsižvelgiant į visapusišką vaiko raidą ir 18 pasiekimų sričių.

1 pav. Konceptualus ikimokyklinio ugdymo programos modelis

IV SKYRIUS UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

2 pav. Pagrindinės raidos teorijos ir šiuolaikinės vaikų ugdymo teorijos

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. **Visuminis ugdymas(is)** yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. **Universalus dizainas mokymuisi (UDM)** yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys. **Vaikų žaidimas** yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. **Patirtinės veiklos** yra vaiko ugdymasis *judant, pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus*.

Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Kurdami kokybišką ankstyvojo ugdymo turinį remiamės pažangiomis praktikomis bei vaiko raidos ir ugdymo teorijomis (2 pav.).

Konstruktyvistinė raidos teorija – ugdymas nukreiptas į vaiko kognityvinę/pažintinę raidą. Mokytojai yra bendrakūrėjai, drauge su vaikais konstruojantys ugdymo(si) patirtis ir erdves. Būdami besimokančiųjų vaidmenyje jie organizuoja aplinką, kurioje galima įgyti daug konkrečių patirčių, suplanuotų taip, kad skatintų savivaldų vaikų mokymąsi tyrinėjant, eksperimentuojant ir savarankiškai pažįstant aplinkas ir pasaulį. **Sociokultūrinė** raidos teorija – nukreipta į visuminę vaiko (sąmonės) raidą – holistinis požiūris.

Naudojamos raidos teorijoms apima daugelį šiuolaikinių vaikų ugdymo teorijų ar/ir sistemų. Taikomi **Reggio Emilia** sistemos fragmentai, pagal kurią modeliuojamos pažangios praktikos, grindžiamos į vaiką orientuoto ir kontekstinio ugdymo teorijomis ir skirtos vaiko kūrybingumui ugdytis. Tikime, kad *aplinka yra trečiasis ugdytojas*. **Reggio Emilia** sistemoje pedagogai kuria mokymosi kontekstus, provokacijas, t. y. taip sumodeliuoja priemones ir aplinką, kad ji pažadintų vaikų tyrinėjimus, idėjas, kad vaikams kiltų naujų klausimų, kad tyrinėti būtų smagu.

Organizuojant ugdymą vadovaujamosi *Universalaus dizaino mokymuisi* gairėmis. Vadovaujamės E. H. Gardnerio sukurta **daugialypio intelekto teorija**. Ikimokyklinio amžiaus vaikų gabumų atpažinimo ir ugdymo procesas vykdomas vadovaujantis išskiriamomis viena nuo kitos nepriklausančiomis intelekto rūšimis: verbalinis intelektas, loginis-matematinis intelektas, vaizdinis-erdvinis intelektas, muzikinis, kinestezinis (kūniškasis), tarpasmeninis (socialinis), vidinis (asmeninis) intelektas.

Kuriant ugdymosi kontekstus, įgyvendinamos **lauko pedagogikos idėjos**. Plėtojamos praktikos, kai ugdymasis iš uždarų vidaus aplinkų persikelia į darželio bei artimiausių socialinių partnerių lauko aplinkas. **Siekdami suformuoti įgūdžius ar gebėjimų pradmenis, lemiančius tolesnes vaiko mokymosi perspektyvas, taikome – STEAM metodiką**. STEAM ugdymas paremtas natūraliu vaiko domėjimusi, kaip „veikia“ jį supantis pasaulis, polinkiu kurti daiktus ir tikrinti, kaip jie veikia. Naudojant šiuolaikines ugdymo priemones, vaikai savaime perpranta technologinius, inžinerinius, matematinius, gamtamokslinius dalykus.

Pedagoginės strategijos

Mokytojas, dirbdamas net ir to paties amžiaus vaikų grupėje, taiko skirtingus (individualizuotus) ugdymo būdus ir strategijas (1 lentelė) :

Padedančios vaiko asmenybinei raidai

- Mokytojas kiekvieną dieną organizuoja pasikartojančias veiklas, sukuriančias nuspėjamumą, saugumo atmosferą.
- Perėjimai nuo vienos veiklos prie kitos, kasdienės rutinos pažymimos sutartiniais vaikams lengvai atpažįstamais ir įsimenamais ženklais (pvz., varpelio ar kito instrumento garsu, rankų paplojimu, dainele, iškelta ranka ir kt.), pereinama tuomet, kai vaikai lengvai atpažįsta sutartinius ženklus ir geba jiems paklusti.
- Suteikia vaikams atsakomybę paeiliui organizuoti pažįstamas ir daugumos vaikų jau įsisavintas rutinas.
- Sudaro sąlygas vaikams išbandyti naujas veiklas, prisiimti naujas atsakomybes už tam tikrų pareigų grupėje atlikimą.
- Prieš siūlydamas veiklas, jas aptaria su vaikais ir kartu priima bendrus susitarimus.

- Padeda vaikams planuoti savo veiklas ir įsivertinti, kaip pavyko įgyvendinti planą.
- Nuolat skatina vaikus imtis iniciatyvos, siūlyti savo idėjas, jas palaiko ir padeda įgyvendinti.
- Grindžia bendravimą dialogu ir abipuse pagarba.
- Skatinamas bendravimo atvirumas, noras kalbėti, drauge pasidžiaugti, pasijuokti, bet neišjuokti ar sumenkinti.
- Savo elgesiu rodo, kaip bendrauti be pykčio, pasakyti savo nuomonę, išklausti kitus ir taikiai spręsti konfliktus.
- Vaikai gali priimti sprendimus, susijusius su ugdymo(si) procesu bei kitomis situacijomis, mokytojas sudaro sąlygas vaikams patirti savo priimtų sprendimų pasekmes.
- Skatina vaikus rinktis (veiklą, priemones ir kt.), planuoti kaip atlikti užduotį ir aptarti, kaip pasisekė.
- Skatina vaikų ieškojimus, eksperimentavimą, probleminių / konfliktinių situacijų sprendimą.
- Skatina vaikus patiems spręsti sunkumus, o padeda tik tada, kai būtina. .
- Kartu su vaikais aptaria / reflektuoja priimtus sprendimus ir jų pasekmes.
- Rodo ir naudoja būdus, kurie padeda vaikams bendradarbiauti ir padėti vieni kitiems.
- Nuolatos sudaro sąlygas vaikams geriau pažinti vienas kitą, naudodamas įvairius vaikų grupavimo į dinamiškas, nuolatos besikeičiančias, didesnes ir mažesnes grupes būdus.
- Skatina ir padeda vaikams tartis, skirstyti darbus, planuoti žaidimus, projektus ar kitą bendrą veiklą. Pabaigus aptarti, kaip sekėsi bendrauti ir bendradarbiauti skatina vaikus teikti tarpusavio pagalbą.

Skatinančios vaiko mokymosi procesą

- Kuria aplinką, siūlo veiklas, parenka priemones, kurios padeda lavinti skirtingus vaikų gebėjimus.
- Vienodai rūpinamasi visomis vaiko raidos sritimis: sveikata, emocine, socialine, kalbos, pažinimo ir menine raida.
- Siūlo veiklas, kurios skatina vaikų susidomėjimą ir kelia jiems naujų iššūkių, žadina kūrybingumą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, padeda savarankiškai ieškoti atsakymų, spręsti problemas.
- Suteikia vaikams laisvės išbandyti naujus dalykus, ateina į pagalbą tik vaiko paprašytas, pagiria už pastangas.
- Pasiūlo vaikams įdomios veiklos, sukuria tyrinėjimo, iššūkių situacijas (pasiūlo vaikui atlikti tai, ko jis dar nėra išbandęs, jei reikia, pamoko, pataria, padeda, paskatina ieškoti išeities susidūrus su problema, paragina dar patobulinti tai, ką jis padarė).
- Vertina vaikų įsitraukimo į ugdymosi procesą lygį ir prireikus tinkamai pritaiko veiklas, siekdamas, kad visi vaikai aktyviai dalyvautų ugdymosi procese ir pasiektų pažangą.
- Palaiko vaikų siūlomas veiklas, priemonių pasirinkimą, drąsina įsitraukti į pasirinktas veiklas ir jas pabaigti.
- Pagal vaikų galias pasiūlo veiklas, kurias atlikdami jie patiria sėkmę.
- Pastebėjęs, kad vaikas nesusidomėjęs veikla, mokytojas ją modifikuoja / keičia,

pritaikydamas vaiko gebėjimų lygiui.

- Taip integruoja ugdymosi patirtis, kad vaikai aktyviai matytų ryšius tarp išmoktų sąvokų ir jų kasdienės patirties ir gebėtų įgytas žinias pritaikyti realiose situacijose.
- Ugdymo turinį sieja su vaiko susidomėjimu, artimiausia jo aplinka, socialiniais kultūriniais kontekstais, siekdamas, kad vaiko ugdymo patirtys jam būtų prasmingos, aktualios ir įdomios.
- Pradėdamas naują temą, išsiaiškina, ką vaikai apie tai jau žino, kas jiems yra svarbu ir skatina panaudoti jau turimas žinias sprendžiant naujas užduotis.
- Sudaromos galimybės vaikui veikti savarankiškai, pačiam rinktis reikiamas priemones, veiklą, žaidimų draugus.
- Įtraukia vaikus į ugdymo proceso planavimą.

Palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą

- Žaidimas laikomas svarbia ugdymo(si) dalimi – jis skatina tyrinėti, atrasti, įsitraukti ir patirti džiaugsmą.
- Grupėje jaučiamas mokytojo pritarimas vaikų žaidimams.
- Suprasdamas žaidybinės veiklos svarbą, kiekvieną dieną skiria laiko vaikų žaidimams.
- Nevengia organizuoti visus grupės vaikus įtraukiančius tęstinius (naratyvinius nuotykių) žaidimus.
- Taiko metodus, skatinančius vaikų amžiui ir raidos etapui tinkamą žaidybinių patirtį.
- Pažįsta vaikus, pritaiko ir padeda pasirinkti jų amžiui ir raidos etapui tinkamas žaidimo strategijas ir žaidimo priemones.
- Paskatina, padeda vaikams išmokti naujų dar nepažįstamų, sudėtingesnių žaidimų, judėti nuo pavienio žaidimo ir žaidimo su suaugusiuoju link žaidimo poroje su kitu vaiku ir žaidimo mažoje grupelėje su kitais vaikais.
- Reikalui esant įsitraukia į vaikų žaidimus.
- Dalyvavimas žaidimuose kinta, priklausimai nuo grupės vaikų amžiaus ir patirties.
- Skatina vaikų žaidimus skirtingais būdais: su pačiais jauniausiais vaikais inicijuoja žaidybines situacijas ir žaidžia drauge; su vyresniais vaikais stebi vaikų žaidimų eigą, siūlo idėjas, esant reikalui kuria netikėtas žaidybines situacijas, įtraukia vaikus į problemų sprendimą per žaidybinius siužetus.
- Palaiko žaidimų įvairovę grupėje (pagal amžių, pomėgius, situaciją).
- Skatina vaikus palaipsniui įvaldyti visą spektrą skirtingų žaidimų, tinkamų jų amžiui ir pomėgiams: nuo judėjimo, konstravimo, vaizduotės, stalo, naratyvinių iki ugdomųjų ir kompiuterinių žaidimų.

1 lentelė. Ugdymo strategijos ir kokybiškos mokytojo praktikos pavyzdžiai

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Darželis aktyviai įtraukia tėvus (globėjus) į susitarimus dėl vaikų ugdymo(si) pasiekimų, proceso ir aplinkų: darželis atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria

lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai – yra taikoma „Sėkmingos adaptacijos“ metodika. Susitaria dėl ugdymo(si) darželyje ir šeimoje dermės; šeimos ir darželio bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas.

Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms

Paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema gimnazijos pasižymi komandiniu administracijos, Vaiko gerovės komisijos, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbu bei apimama šias paramos teikimo kryptis:

- Mokytojai veikia iš anksto numatydami galimas ugdymo(si) kliūtis ir jų prevencijai iš anksto parenka vaikų ugdymo(si) poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę;
- Švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą, jeigu vaikai patiria savitų ugdymosi sunkumų arba jų raida neatitinka amžiaus;
- Švietimo pagalbos specialistai bendradarbiauja su mokytoju – aptaria vaikų poreikius, planuoja ugdymo(si) sąlygas, kad būtų sudarytos galimybės visiems vaikams mokytis be kliūčių. Taip pat atliekami individualūs vertinimai.
- Reguliariai stebima vaikų pažanga ir reaguojama į pasikeitimus. Vykdomas ugdymo(si) galimybių aptarimas ir planavimas. Specialistai dalyvauja grupės veikloje. Siūlomi įvairūs mokymo metodai ir priemonės. Kuriamos stimuliuojančios ir pritaikytos ugdymo(si) erdvės.
- Pateikiamos rekomendacijos dėl ugdymo programų pritaikymo, individualizavimo ir tinkamų ugdymo metodų. Organizuojami mokymai, pristatomi pranešimai mokytojams apie naujausius ugdymo metodus ir geriausias praktikas. Kuriamos pritaikytos ir individualizuotos ugdymo programos, kurios tenkina kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikiams.
- Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja: individualūs susitikimai, atvirų durų dienos, informaciniai susirinkimai, specializuoti seminarai.
- Mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

UGDYMO(SI) TURINYS

Ikimokyklinio ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal tai, ką norime pasiekti per tam tikrą amžiaus laikotarpį. Pasiekimai į grupes jungiami skirstant juos pagal vaiko galias (3 pav.).

Pasiekimai skirstomi į šešis žingsnius, rodančius nuoseklų jų augimą. Ugdymo(si) turinyje išskiriami du amžiaus laikotarpiai: 1,5–3 metų ir 3–6 metų. Ugdymo(si) turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimą grupėje: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, spontaniškai žaidžiant ar dalyvaujant mokytojų organizuotoje veikloje.

3 pav. Ugdymo(si) turinys: vaiko galių auginimo schema

...

Vaiko galia–Besirūpinantis savimi ir kitais				
Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos–Vaikai ruošia gimtadienio ar pietų stalą iš paruoštų stalo serviravimo reikmenų				
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		Vaiko amžius: 2–3 metai	Vaiko amžius: 3–6 metai	
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis	Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojami tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai. Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko. Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį. •IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS	Su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrinėdami knygeles, korteles, piešinius; matydami estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežią kvapą maistą, jį skanaudami ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną. Įvairių žaislų apščioje aplinkoje, grupėje įrengtoje „virtuvėlėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus. Aiškinasi apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai; tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu; dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika), patys vieni kitiems argumentuotai aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne. Žaisdami imituoja maisto gaminimo procesus; •mokosi elgesio taisyklių prie stalo; •mokosi padengti stalą, siekdami estetinio išpūdzio. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu vaikai maitina lėles, serviuoja ir puošia stalą. Klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti, tyrinėja, kiek daug darbo reikia, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo; •mokytojo padedami, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia

			<u>VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	poilsio, kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo (sunku ramiai išsėdėti, sutelkti dėmesį į veiklą); •patys išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis.
<i>Vaiko galia – Besirūpinantis savimi ir kitais. Judriai besimokantis</i>				
<i>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Lauko aikštelėje vaikai randa iMo kubus ir žaidimų korteles. iMo kubų sienos pažymėtos „kairėn“, „dešinėn“ ženklais. Lauko kupole vaikai randa jogos kilimėlius, judesio korteles: vaikų joga, spalvų joga, „inžinerinė“ joga.</i>				
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Fizinis aktyvumas	Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei	•Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tiksliai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. •Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega	•Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. •Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.“ <u>•IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	•Vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi, įveikdami kliūtis, lipdami į kalniuką. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, vaikai nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo; •suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniškai vaikų judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. Vaikai „atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesdami ir pajausdami prisilietimą; •palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą; •žaidžia imitacinius kūrybinius judriuosius žaidimus; mėgdžioja gyvūnus; atlieka vaikų jogą; •sėkmingai mokosi spalvų, kūno dalių ir pan. pavadinimų judriai judėdamas ir atlikdamas fizinės veiklas; •judriai imituoja mokytojo įvardijamas transporto

	išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.		priemonės ir pan.
<i>Vaiko galia – Besirūpinantis savimi ir kitais. Pasitikintis</i>				
Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Miegamajame vaikai randa multisensorinių šviečiančių ir garsinių priemonių tyrinėjimui; pagalvėles, kilimėlius, korteles nusiraminimo būdo įvardinimui.				
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	•Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	•Pats taiko įvairius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. •Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. •Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	•Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos; •bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.
	Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	•Pradedama laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	•IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS	Patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus (suskaiciuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į ramybės kampelį, pasiklausyti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti ar kt.), padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam

				poelgiui. Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami vaikai mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi išžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti); • sau kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Vaikai mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus.
--	--	--	--	--

Vaiko galia - Pasitikintis

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Mokytojo paruošta kūno muliažų erdvė grupėje

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Savivoka ir savigarba	Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo	•Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. •Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. •Patogiai jaučiasi grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais	•Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (išskvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). •Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. •Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. •Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių	•Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus, taikydami vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdami eksperimentus, kurdami modelius, kurie nematoma padaro matomą. Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja ir mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Vaikai aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali; •savo galių pajauta plėtojasi jiems mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Žaisdami, kurdami

	domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	ir grupės veiklomis. •Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiųsius ir grupėje apsilankančius svečius.	šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių. <u>•IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	savo augimo laiko juostas, įsitraukdami į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas (matavimai, kūno kontūro apvedimas, pėdų, plaštakų atspaudai, talentų šou ir kt.), vaikai išvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius. Vaikai tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugęs, ko norėtų išmokti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje.
--	--	--	--	---

Vaiko galia - Pasitikintis

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Grupėje randami nepripūsti balionai su nupieštomis emocijomis ir be nupieštų emocijų.

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems	•Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. •Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs)	•Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. •Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. •Pradeda kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. <u>•IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	•Žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis; •patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių bendraujant atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas.

	priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. Grupėje randami nepripūsti balionai su nupieštomis emocijomis ir be nupieštų emocijų.		<u>PASIEKIMŲ</u> <u>APRAŠAS</u>	
<i>Vaiko galia – Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei</i>				
<i>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Komandinių stalo/lauko/sporto žaidimų kortelių išdėliojimas lauko aikštelėje; Lauko aikštelėje randa iMo kubus ir veiklos korteles su komandinių žaidimų paveikslėliais</i>				
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino,	•Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. ieško bendraamžių draugijos. •Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam išitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris	•Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. •Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. •Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir	•Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikai ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus; •pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikams atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami; •natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus,

	kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai.	natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. •Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. •<u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	žiūrindami šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas; •Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas; •komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. •paremiami grupės mokytojo, vaikai mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeikių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti; •įsitraukia į mokytojo inicijuotas veiklas, grupei bendrų sprendimų priėmimą, bendras diskusijas, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jausdamiesi aktyviais grupės dalyviais, pajausdami demokratiškų santykių vertingumą. Grupeleje atlikdami bendrą tikslą turinčią veiklą, lyderiauja paeiliui, apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.
--	---	--	---	--

Vaiko galia – Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei. Lanksčiai mąstantis

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Grupėje randa skirtingų spalvų, dydžių, formų STEAM magnetus. Randa vandens vonelės, dažų, smėlio, gamtinės medžiagos lauko aikštelėje.

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	

Aplinkos pažinimas

Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas ir kitose veiklose.	•Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). •Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). •Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	•Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. •Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Išvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. •Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradeda jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS	•Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutomis, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Pirmaisiais gyvenimo metais vaikai grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. 2–3 metų vaikai daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones; •Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). •Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Nuolatinė veikla su daiktais lavina vaikų gebėjimą koncentruoti žvilgsnį, rankų koordinaciją; •tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Mokytoji padeda, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos,
--	--	---	--

			<u>VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	pradedama suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu; •tyrinėdami ir mokytojo padedami, vaikai susipažįsta su medžiagomis, išsiaiškina, kad jos būna kietos (mediena, popierius, stiklas, plastikas), skystos ir dujinės, tyrinėja jų savybes. Eksperimentuodami su vandeniu, vaikai išsiaiškina, ar kietos medžiagos tirpsta vandenyje, ar galima gauti mišinius. Naudodami „oro gaudykles“, pūsdami per šiaudelį į vandenį, jie aptinka oro buvimo ženklus. Vaikai girdi mokytojo vartojamas tiksliai sąvokas ir pamažu plečia sąvokų žodyną.
<i>Vaiko galia – Lanksčiai mąstantis</i>				
<i>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Salėje randa kibirėlių, svarstyklės ir sagų.</i>				
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Matematinis mąstymas	Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniiais būdais. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms	•Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. •Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartinamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų	•Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojasi grafiniais jų vaizdais spręsdamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. •Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti (šiek	•Stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama. Padedami mokytojo, vaikai atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Vaikai natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų; •pradedama nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti. Suvokimą, kad įvykis pastovus, vaikai ugdomi žaisdami su medžiagomis ar objektais, kurie susiję su priežastimi ir pasekmėmis. Vaikai dienvakare klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti;

	spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. •Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. •Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. •Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	ties didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdinamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. •Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reiktų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	•įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. •Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, laiku gaudami mokytojo grįžtamąjį ryšį, jo palaikomi, vaikai mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus. Skaičiavimo užduotis vaikai atlieka jas suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliuodami daiktais. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal, pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus. Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose; •įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį arba tūrį; •įsitraukia į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.
--	---	--	--	--

Vaiko galia – Lanksčiai mąstantis

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Lauko teritorijoje ant medžių, smėliadėžių, sūpynių atranda spalvingus QR kodus ir orientavimosi nuorodas, žemėlapius, kur rasti planšetes QR kodų perskaitymui.

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	

Skaitmeninis sumanumas

Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	•Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. •Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. •Pradedą laikyti išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	•Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. •Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. •Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. •Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles. <u>•IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	•Žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.); žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles); •Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles). Su žaidybinėmis programavimo aplinkomis vaikai susipažįsta programuodami paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodami komandų blokų sekas ir jas vykdydami. Programuodami nesudėtingas animacijas programavimo aplinkose, vaikai nuosekliai atlieka veiksmus, atpažįsta kartojamus veiksmus. Vaikai išbando užrašytas veiksmų sekas ir, jei nepavyko pasiekti norimą rezultatą, pakoreguoja veiksmų seką ir bando iš naujo; •veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus-taisykles. Veiklos, siekiant savo ketinimų, skaidymo į dalis įgūdžius vaikai ugdosi žaisdami, konstruodami, dalyvaudami projektinėse ir kt. veiklose, padalindami didelį darbą į dalis, paskirstydami komandos narių vaidmenis ir veiksmus; •per įvairias praktines veiklas vaikai susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka.
---	--	--	--

Vaiko galia – Komunikabilus				
Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Atranda diktofonus, planšetėse, telefone programėles balso įrašymui ir perklausai.				
Pasiiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		Vaiko amžius: 2– 3 metai	Vaiko amžius: 3–6 metai	
Kalbų supratimas	Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.	•Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. •Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. •Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. •Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę	•Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinius, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. •Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. •Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. •Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	•Ugdosi kalbos suvokimo gebėjimus, bendraudami su suaugusiaisiais ir kitais vaikais. Jie atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emocija intonacija. Vaikai ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas. Vaikai klausosi mokytojo ir kitų vaikų, būdami grupėje ir būdami vieni, tylioje aplinkoje ir triukšmingame fone, įvairiose komunikacinėse situacijose. Jie mokosi išklaudyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge, mokytojui sukuriant klausymosi aplinką įvairovę. Vaikai, girdėdami jų veiksmus, poreikius ir interesus įvardijančią ir komentuojančią mokytojo kalbą, tampa aktyviais klausytojais, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną. •Aktyviai įsitraukdami į bendravimą su mokytoju ir kitais vaikais veiklas, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų įvairaus stiliaus ir turinio tekstų apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Žaisdami,
	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	•Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę	•IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS	

		atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.		dalyvaudami problemų sprendime, įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami; •žodinės kalbos supratimą ugdo dalyvaudami grupinėse veiklose, kuriose aktyviai bendrauja. Vaikų žaidimai, kuriuose plėtojami kasdienio gyvenimo arba netikėti fantazijos pasaulio siužetai, padeda vaikams ugdytis žodinės kalbos supratimą.
--	--	--	--	---

Vaiko galia - Komunikabilus

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Atranda grupėje žinomos pasakos veikėjų lėles ir atkuria pasaką tarpusavyje.

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Kalbinė raiška	Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	•2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas.	•Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju.	•Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmams, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Šio amžiaus vaikų žodyno gausėjimą ir kalbinę raišką skatina aktyvus suaugusiojo bendravimas su vaiku, inicijuojant pokalbius, plėtojant vaiko pasakymus, juos pakartojant. Vaikus kalbėti skatina jų įsitraukimas į pokalbius įvairiose situacijose ir aplinkose.
	Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis,	•Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų	•Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų	•bendraudami su kitais, koncentruojasi į save, kalba sau ir su savimi, nepadresuodami kalbos kitam. Vaikai į pokalbius su kitais mokosi įsitraukti, kalbinami suaugusiojo, atsakydami į klausimus. Vaikų poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami vaikai

	įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. •Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. •Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius. • <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMOSI PASIEKIMŲ</u>	mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius. •Kalbinės raidės būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas. Vaikai vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Vaikai kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. •yra aktyvūs komunikacijos proceso dalyviai: jie kalba sau, kitiems, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, nurodo kartais laikydamiesi elementarių kalbinio etiketo normų. •įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti, pavyzdžiui: „rašo“ žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja matomus simbolių, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolių, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais. Mokydamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai.
--	--	---	--	---

Vaiko galia – Komunikabilus. Kūrybingas

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Vaikai ruošia gimtadienio ar pietų stalą iš paruoštų stalo serviravimo įrankių.

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	

Estetinis suvokimas	Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	•Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąsąmbį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. •Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). •Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	•Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. •Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. •Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokių, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	•Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą (analizuojant, lyginant, kategorizuojant) ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt.; •stebi bendraamžių ir suaugusių raišką ir jos rezultatus - dailės darbelius; •emocingai reaguoja į įvairaus stiliaus muziką. •Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi mokykloje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, vaikams turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. Vaikai turtingus vizualinius vaizdinius kaupia vidaus ir lauko aplinkoje, kurioje yra įvairių meno kūrinių, objektų, gamtinės medžiagos. Jais galima žaisti, keisti vizualias savybes (apšvietimą, spalvą, formą, tonus) ir kitaip tyrinėti; •vizualusis ir pirmųjų meninių sąvokų žodynas gausėja, kai mokytojai tyrinėjimo metu komentuoja vaizdus, įvardija spalvas, formas, faktūras, estetinius potyrius; •tyrinėjimą skatina kontrastingos aplinkos (urbanistinės, industrinės, gamtinės ir pan.), lankymasis meno galerijose, parodose, muziejuose, kokybiškos animacijos, kino žiūrėjimas, patiriant įvairius vaizduojamojo meno stilius, žanrus, formas.
	Vaiko galia – Kūrybingas			
	Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Lankosi tapybos darbų parodoje.			
	Pasiekimų	Vertybė	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės

sritis	nuostata. Esminiai gebėjimai	Vaiko amžius: 2–3 metai	Vaiko amžius: 3–6 metai	
Meninė raiška	Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas,	•Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. •Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. •Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Pradedą rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.	•Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. •Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinę kūrybinę sumanyą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. •Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys. <u>Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje: Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje: Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje:</u> <u>•IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	•Kiekvienas vaikas individualiai išgyvena parengiamojo muzikinio mąstymo etapus. Jis intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas; •mėgdžiodamas aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką, pradeda suvokti struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius derinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu; • vaikai stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais. Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt. •Perpratęs muzikos kalbą, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. Vaikas išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka; •sukurtoje muzikinėje aplinkoje vaikai mėgdžioja suaugusiųosius, taip pat suaugusieji mėgdžioja vaikus: jų judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika; •piešdami ir kurdami su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. •vaikai pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.

				Mokykloje skatinami dalintis ir reflektuoti savo patirtis. Drauge su suaugusiais vaikai dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose.
<i>Vaiko galia – Kūrybingas</i>				
<i>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Komandinių stalo/lauko/sporto žaimų kortelių išdėliojimas lauko aikštelėje; Lauko aikštelėje randa iMo kubus ir veiklos korteles su komandinių žaidimų paveikslėliais</i>				
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Gebėjimas žaisti	Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	•Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. •Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. •Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. •Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	•Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. •Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. •Kuria naratyvinių išplėtotus žaidimų ilgalaikių siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. •Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	•Suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniški vaikų judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. Vaikai „atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesdami ir pajausdami prisilietimą; •Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais, vaikai išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams. •Geba koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais; •geba įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę; •geba kurti žaidimo siužetą; •geba žaidime laikytis prisiimto vaidmens; •Igdę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas; •pradėdami žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai tarpusavyje sąveikauja nedaug, žaidimo siužetą sudaro vienas ar du pasikartojantys
	Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.			

				įvykiai. Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoka tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų.
<i>Vaiko galia – Kūrybingas. Judriai besimokantis</i>				
<i>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Lauko kupole ar smėlio dėžėje randa daug įvairios gamtinės medžiagos.</i>				
Pasiiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Kūrybiškumas	Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	Vaiko amžius: 2–3 metai •Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raškos būdų tyrinėjimo. •Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atradamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. •Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	•Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. •Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. •Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	•Taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja teptukais, storais pieštukais, kreidelėmis; •brauko teptuku popieriuje brėždamas linijas, štampuoja teptuku, pirštu, delnu; •bando kirpti žirkklėmis, klijuoti, lipia popieriu, plėšo popierių skiautelėmis; •stato, konstruoja, dëlloja dëliones, mozaikas; •bando mēgdžioti būdingus personažams judesius, žaisdami mēgdžioja gyvūnus, susitapatina su jais. •Tyrinėja kūrybines idėjas, fantazuoja, spontaniškai išbanda, atkartoja; •improvizuoja, komponuoja ir interpretuoja; •reflektuoja savo ir kitų kūrybą, pasirenka kūrybinius sprendimus ir juos pritaiko; •aktyviai reiškia savo idėjas įvairiomis dailės, piešimo priemonėmis; •piešia individualiai ir bendrai; •susipažįsta su tapybos technikomis; •išradina naudoja guašą, akvarelę; •eksperimentuoja su netradicinėmis tapybos priemonėmis savo idėjoms išreikšti, su įvairiomis lipdymui tinkamomis medžiagomis;
	Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.			

				•piešiniuose naudoja regimosios informacijos vaizdus, kerpa pagal kontūrą; •tyrinėja dailės priemones, pastebi meno kūrinius; •norai kaupia potyrius ir įspūdžius; •intuityviai naudoja liniją, spalvą, formą išgyvenimams ir idėjoms reikšti; •grožisi savo ir kitų dailės kūryba.
<i>Vaiko galia – Judriai besimokantis</i>				
<i>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos –Grupės aplinkos pakeitimas : stalo „pradanginimas“, kėdžių trūkumas ir pan.</i>				
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Problemų sprendimas	Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	•Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. •Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. •Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą.	•Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. •Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. •Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes. <u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ</u>	•Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas; •domisi savimi ir aplinkiniu pasauliu, patys ieško sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas; •atlieka įvairius nesudėtingus pavidimus, trumpai pasako ką daro, įvairius jausmus, norus ir ketinimus reiškia veiksmais, žodžiais, mimika; •laikosi nusistovėjusios tvarkos grupėje. •Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema; •mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių; •nepasisekus bando keletą kartų, ieškodami kitos išeities; •ieškodami, kaip susidoroti su sudėtinga veikla, kliūtimi ar problema, samprotauja apie sprendimus, jų pasekmes, pasirenka tinkamiausią sprendimą; •supranta problemos sudėtingumą. •žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, kelių vaikų

				grupelių ir didesnių grupių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.
<i>Vaiko galia – Judriai besimokantis.</i>				
<i>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos – Ant stalo randa maisto produktų, paveikslėlių, indų, įrankius, knygų, planšetes.</i>				
Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata. Esminiai gebėjimai	Pasiekimų žingsniai		Ugdymo(si) gairės
		<i>Vaiko amžius:</i> 2–3 metai	<i>Vaiko amžius:</i> 3–6 metai	
Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	•Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. •Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. •Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. •Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	•Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. •Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. •Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. •Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.	•Aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomas judrias veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba. Stebėdami mokytojo reakcijas – veido motoriką, kūno judesius, balso toną, intonaciją, vaikai pradeda naudoti šias nežodinės kalbos priemones komunikuodami su kitais suaugusiais ir bendraamžiais. Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, vaikai simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose, fiziškai aktyviose veiklose. •Geba įsitraukti į dominančią veiklą; •rodo pastangas kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; •geba stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą; •gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultata. •noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas; •inicijuoja patys ir noriai
	Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.		<u>IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS</u>	

				įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes.
--	--	--	--	--

IKIMOKYKLINIO UGDYMO GAIRĖS 2024

UGDYO(SI) APLINKA: vaikų ugdymo(si) kontekstų kūrimas

Aplinka – tai trečiasis ugdytojas. Toks ugdymo procesas laikomas trišaliai aktyviu – aktyvus besimokantysis, nes veikia, aktyvus mokytojas, nes kuria besimokančiajam veikti palankią aplinką, aktyvi tarp jų sukuriama aplinka, nes apima veikimą ir kaitą. Siekiama atsisakyti vizualinės taršos, palikti erdvę kiek įmanoma tuščiai, didinant erdvės multisensoriškumą, tam, kad mokytojas galėtų kurti įtraukiančius ugdymosi kontekstus. **Kontekstas** – mokytojo apgalvotos situacijos ir jai parengtos, estetiškai sukomponuotos aplinkos, įtraukiančios vaikus į veiklą, pažadinančios jo tyrinėjimus ir kūrybinius ieškojimus, visuma. Kuriant įtraukiančius ugdymosi kontekstus, atkreipiamas dėmesys į keletą esminių elementų: tai medžiagiškumo, dekoratiškumo dimensijas, kaitą ir estetiką (4 pav.).

Kuriant ugdymo(si) kontekstus, siekiama sukurti aplinkas, kurios skatintų vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir tyrinėjimo džiaugsmą. Šie kontekstai apima mokyklos vidaus ir lauko aplinkas bei vietas už mokyklos ribų, kaip parkai, muziejai ir kiti kultūriniai bei gamtiniai objektai. Esminis tikslas yra užtikrinti vaikų emocinį ir fizinį saugumą, sudarant sąlygas vaikų iniciatyvoms, ilgalaikiam domėjimuisi ir gilesniam supratimui. Kontekstuose dėmesys sutelkiamas į vaikų iniciatyvą, kurią palaiko estetiškai patraukli ir veiklai atvira aplinka. Vaikai gali laisvai pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas ir laiką, taip pat bendradarbiauti arba veikti individualiai. Tokia aplinka skatina vaikų kūrybiškumą, vaizduotę, improvizacinius gebėjimus ir socialinį bendravimą. Be to, kontekstai yra modeliuojami taip, kad būtų palaikoma vaikų saviraiška, suteikiant jiems galimybę išbandyti įvairias veiklos formas ir pristatyti savo kūrybą skirtingais būdais.

4 pav.

Ikimokyklinio ugdymo mokytojo kuriami ugdymo(si) kontekstai.

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimas tai nuolatinis informacijos rinkimas bei kaupimas apie ugdomų vaiko galių pasiekimus visose veiklos srityse, duomenų analizavimas bei maksimalių vaiko potencinių galimybių numatymas. Tai šiuolaikinio kokybiško ugdymo esmė, padedanti plačiau išžvelgti ugdymo perspektyvas, pasirenkant patraukliausius individualiuosius tikslus, uždavinius, turinį bei technologijas ne tik įprastos raidos vaikams, bet ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių bei ypatingų gabumų vaikams (5 pav.).

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimu siekiama:

- pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymo(si) srityse, stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoko;
- padėti vaikui sėkmingai augti, tobulėti, pastebėti konkrečius jo ypatumus ir nustatyti papildomų švietimo pagalbos paslaugų poreikį, kurių negali suteikti tėvai (globėjai);
- teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams (globėjams), kitiems specialistams, įstaigos administracijai;
- tikslingai planuoti ugdymą, panaudojant informaciją apie vaiko pasiekimus; nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas yra veiksmingas, priimti pagrįstus sprendimus ugdymui tobulinti.

Vaiko pasiekimai vertinami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 18 pasiekimų sričių arba pritaikytoje programoje, atsižvelgiant į nustatytus vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius. Vertinami vaiko pasiekimai ir jo daroma pažanga, lyginant ankstesnius vaiko pasiekimus su dabartiniais. Ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos vertinimas grindžiamas individualizavimo principu, t. y. kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami atskirai, nelyginant su kitais. Vertinama ne tik vaiko įgyta patirtis, jo žinios, vertinami ir jo gebėjimai bei išsiugdytos vertybinės nuostatos (vaiko įgytos kompetencijos).

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodika.

Vaiko nuolatinis ugdymosi pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir analizė, siekiant užtikrinti aukštą ugdymo kokybę ir vaiko individualių poreikių tenkinimą, atliekamas laikantis individualizavimo (kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami individualiai), nuoseklumo (vertinimas atliekamas nuosekliai, siekiant stebėti ilgalaikę vaiko pažangą ir vystymąsi įvairiose srityse) ir bendradarbiavimo (vertinimo procesas apima mokytojų, vaikų tėvų (globėjų) ir pačių vaikų dalyvavimą) principais.

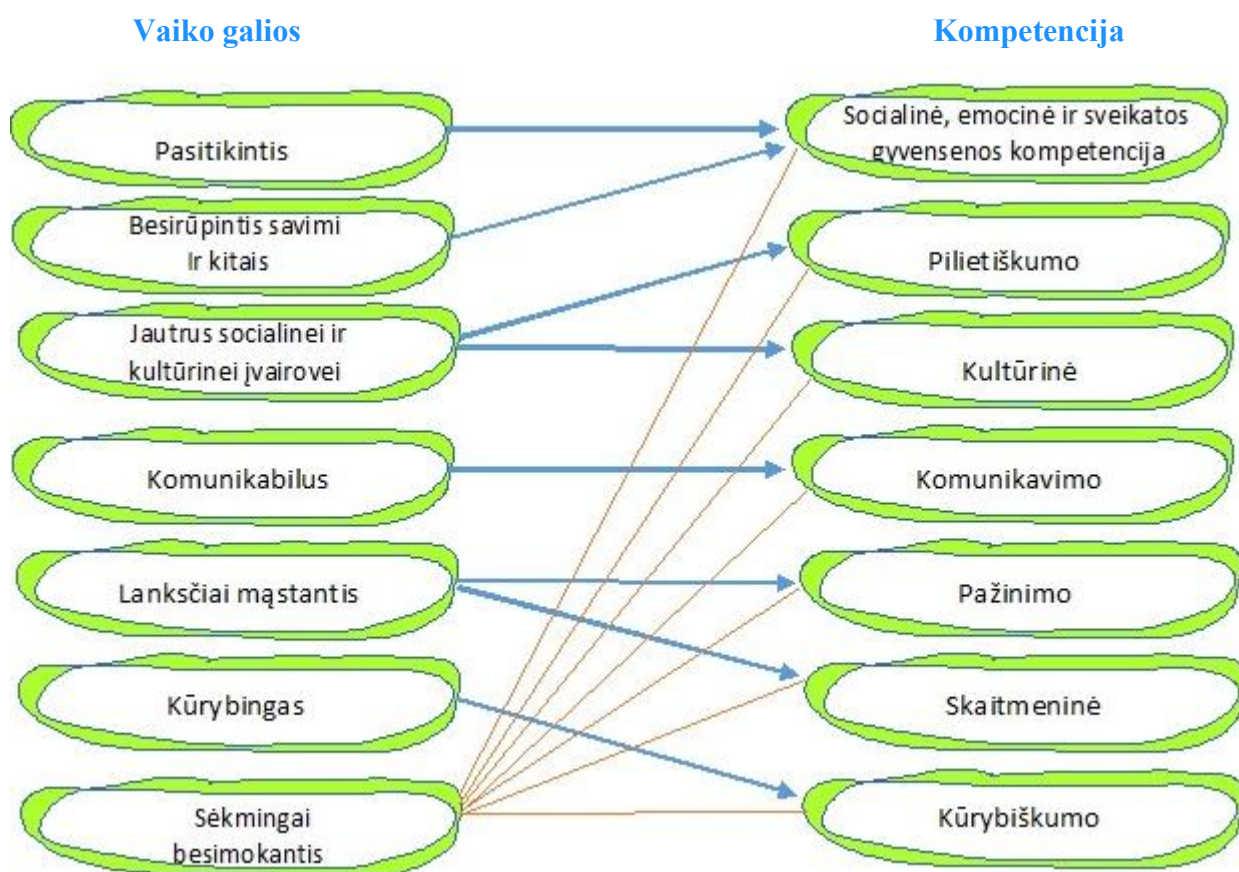
Ugdymo(si) pasiekimų vertinimas vyksta šiais etapais:

- Pradinis vertinimas.
 - Atliekamas pradinis vertinimas, kai vaikas pradeda lankyti ikimokyklinę grupę.
 - Stebima vaiko pradinė adaptacija, įgūdžiai, gebėjimai ir poreikiai.
- Nuolatinis stebėjimas ir dokumentavimas.
 - Mokytojai nuolat taiko pagrindinius pažangos ir pasiekimų vertinimo metodus (stebėjimą, vaiko veiklą, darbelių analizę, pokalbį su vaiku, vaiko pasakojimą, diskusiją, individualias užduotis ir kt.), fiksuoja svarbius momentus, pažangą ir sunkumus, su kuriais susiduria vaikas. Stebėjimui naudojami įvairūs metodai (nuotraukos, garso ar vaizdo įrašai ir kaupiami vaiko aplanke).
 - Analizuojami vaiko kūrybinių darbų, projektų ir kitos veiklos rezultatai. Fiksuojami pasiekimai, pažanga ir ugdymosi poreikiai.
- Pasiekimų įvertinimas.
 - Atliekamas I ir II pusmečio vertinimas du kartus per metus: rugsėjį–spalį ir gegužę–birželį.
 - Apibendrinami vaiko pasiekimai ir pažanga.
 - Vaikų pasiekimų įvertinimas pateikiamos aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti. Vaikui pereinant iš ikimokyklinio ugdymo į priešmokyklinio ugdymo grupę, informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo grupės mokytojui.
 - Vaiko pasiekimai individualiai aptariami su tėvais (globėjais).
 - Jei yra poreikis, į aptarimą įtraukiami Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai, administracijos atstovai.
- Tolesnis planavimas.
 - Sukaupta informacija naudojama tikslingam veiklos planavimui, bendradarbiavimui su tėvais (globėjais), sklandžiam perėjimui ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė bei tęstinumas

Vaikų ugdymo(si) dermė ir tęstinumas užtikrinami taikant vienodus ugdymo(si) principus, planuojant veiklas pagal vaiko raidos poreikius. Pedagogai bendradarbiauja – aptaria vaikų pažangą, dalijasi informacija, derina veiklas ir metodus. Vaikų stebėjimo duomenys padeda kryptingai tęsti ugdymą(si) nuo ikimokyklinio iki priešmokyklinio laikotarpio. Taip pat ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė (6 pav.).

6 pav. Ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) kompetencijų dermė

Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs. Jeigu penkerių metų vaikas nėra pasiekęs penktojo pasiekimų žingsnio, jam rekomenduojama dar vienus metus ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą.